

[Jørgen Krogh.]

paralleliseret med den lov, der siden 1958 gælder hernede, et ønske, der må anses for rimeligt og velbegrundet. Da mit partis ordfører i denne sag, det ærede medlem hr. Johan Poulsen, endnu ikke er nået hened fra arbejdet i lagtinget, skal jeg på min gruppes vegne anbefale lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Baagø: Lovforslaget må anses for en naturlig konsekvens af den lærerlønningslov, vi gennemførte her i det høje ting i 1958. Jeg skal med henvisning til de bemærkninger, der allerede er fremsat af socialdemokratiets ordfører, det ærede medlem hr. Dupont, afholde mig fra at gå ind på enkeltheder i lovforslaget, men kan på mit partis vegne tilsige hurtig og velvillig behandling.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: På det radikale venstres vegne kan også jeg tilsige hurtig og velvillig behandling af lovforslaget, så vi får ligestilling mellem lærerne på Færøerne og lærerne i folkeskolen hernede.

Gøting: Det er helt rimeligt, at den ligestilling, som folkeskolens lærere på Færøerne fik i 1949, føres videre nu, efter at den nye lønningslov er gennemført. Jeg kan på mit partis vegne anbefale denne del af forslaget. Derimod må jeg sige, at jeg stiller mig foreløbig lidt uforstående over for, at statskassens tilskud fra hidtil at have været 50 pct. nu på færøsk initiativ foreslås forøget til 55 pct., hvorved staten kommer til at bære ca. 85 pct. af merudgiften eller godt en halv mill. kr. mere end før. Jeg vil gerne have hele denne sag belyst lidt mere, måske kan den højtærede minister gøre det med det samme, men i hvert fald inden jeg ændrer mit forbehold til en anbefaling.

Petra Petersen: Kommunisterne kan tiltræde lovforslaget.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg takker for tilslutningen til lovforslaget. Jeg tror, det vil gøre et godt indtryk på Færøerne, at der har vist sig denne forståelse for de færøske skoleproblemer. De har på Færøerne selv ofret umådelig

meget for at få deres skolevæsen moderniseret og bygget op. Selv under de vanskelige kår, de har for skolevæsenet deroppe, har de gjort store skridt i retning af at forbedre deres skolevæsen, og derfor synes jeg, det er rimeligt, at vi nu yder den støtte, som vi herhjemme har mulighed for at yde, for at den færøske befolknings skolevæsen kan blive ført op til det, tiden kræver.

Begrundelsen for at ændre tilskudsprocenten fra 50 til 55 er, som det også er sagt tidligere her, den, at vi fandt det rimeligt, at vi af den merudgift, som den nye lønningslov medfører, tog en højere procent, end vi hidtil har gjort, og dette fører til, at det samlede tilskud stiger med disse 5 pct. Som det økonomisk tegner sig for den færøske befolkning, synes jeg, det er rimeligt og fuldt forsvarligt, og jeg vil sætte megen pris på, om vi her i tinget til sin tid, når forslaget har været i udvalg — det forstår jeg man ønsker — kunne vedtage forslaget enstemmigt. Jeg tror, det ville gøre et godt indtryk på folk deroppe højt mod nord.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Dupont: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende alkoholistforsorg og ændringer som følge af lovgivning om revalidering, folkeforsikring og offentlig sygeforsikring).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3517, fremsættelsen i tidenden sp. 4001).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ove Hansen: Det foreliggende lovforslag om ændringer i lov om offentlig forsorg skal ses i forbindelse med andre lovforslag,

[Ove Hansen.]

som for tiden er genstand for behandling i det høje ting. Det gælder f. eks. lovforslaget om offentlig sygeforsikring, den nye folkeforsikringslov, forslaget om revalidering og det af den højtærede indenrigsminister fremsatte lovforslag om ændring af sygehusloven vedrørende de alkoholskadede.

Ved forslaget til lov om sygeforsikring forudsættes det, at sygekassernes ydelser til deres medlemmer skal ske uden nogen form for tidsbegrænsning. Hidtil har man måttet tage forsorgslovens bestemmelser i anvendelse, når det drejede sig om fortsat sygekassehjælp. Det har efter min mening været en uheldig og utilfredsstillende ordning, der nu glædeligvis bringes til ophør, for så vidt lovforslaget om sygeforsikring gennemføres. Også forsorgslovens regler om hjælp til kronisk syge foreslås nu ophævet, idet personer, der hidtil har modtaget hjælp som kronisk syge, får adgang til at oppebære invalidepension i henhold til folkeforsikringsloven. Det er en betydningsfuld ændring og forbedring, og dertil kommer, at ændringen vil medføre en væsentlig forenkling i den kommunale administration. Lovforslaget om revalidering medfører kun nogle få ændringer i forsorgsloven, og jeg skal derfor ikke nærmere kommentere den her.

Derimod er der grund til at komme lidt nærmere ind på de ændringer, der nu foreslås i forsorgsloven, og som skal ses i forbindelse med det lovforslag, vi for tiden behandler om de alkoholskadede. Der er divergerende opfattelser af, hvorvidt alkoholisme kan betragtes som en sygdom på linje med andre sygdomme; men uanset divergerende opfattelser er man dog enig om, at den behandling, der gives de alkohollidende på behandlingsinstitutionerne, bør ligestilles med den almindelige behandling på sygehuse.

I anstaltsudvalgets betænkning af 1958 har man været inde på at ophæve den adgang, der findes til tvangsmæssig behandling af alkoholskadede personer. Jeg tror, det ville være uheldigt, om man ophævede tvangsbestemmelserne, og af lovforslaget fremgår det da også, at tvangsbestemmelserne opretholdes, ja, i visse tilfælde skærpes de endog.

Jeg har med tilfredshed bemærket i for-

slaget, at den hjælp, der ydes personer under behandling eller ydes til de behandlede familie, konteres som særhjælp. Hidtil er den jo blevet konteret som fattighjælp og i visse tilfælde som kommunehjælp.

Jeg synes, de ændringer, der her foreslås i forsorgsloven, er af stor betydning for arbejdet i fremtiden; jeg vil derfor takke den højtærede minister for lovforslaget og kan på mit partis vegne udtale, at vi gerne vil medvirke til dets gennemførelse.

Søren Andersen: Lovforslaget rummer jo en række ændringer og navnlig ophævelse af bestemmelser i lov om offentlig forsorg foranlediget dels af lovforslag, som er vedtaget i det høje ting i vinter, dels af lovforslag, som endnu ligger i udvalg.

Der er kun på et enkelt punkt i lovforslaget tale om noget rent principielt. Det drejer sig om et princip, som vel er overtaget fra lovforslaget om alkoholskadede eller lov om arbejdsanstalter; og det går ud på, at hvis en person er forfalden til misbrug af spiritus, kan hans familie, en offentlig myndighed eller en læge — det skal i alt fald ske med en læges billigelse — henvende sig til det sociale udvalg om behandling eller indlæggelse, og så kan en sådan indlæggelse ske, og skulle vedkommende modsætte sig behandling eller indlæggelse, kan man tvangsindlægge ham.

Det er jo nok sådan, at der såvel i denne sal som ude i landet på tværs af partierne er lidt forskellige synspunkter med hensyn til behovet for en sådan tvangsmæssig indlæggelse. Den højtærede minister har fundet en mellemvej, idet han i lovforslaget begrænser tvangen til dem, der ikke er i stand til at sørge for deres familie, som med andre ord ligger deres familie og det offentlige til byrde. Jeg ved ikke, om der er behov for dette; det vil i alt fald være naturligt i udvalget at undersøge, hvordan dette initiativ står til grundlovens bestemmelser om frihedsberøvelse, den såkaldte administrative frihedsberøvelse.

Lovforslaget bygger i øvrigt på den tankegang, at alkoholisme er sygdom. I starten er det vel lidt forskelligt; men jeg kan ellers godt godtage denne tanke og derfor også forslaget om, at der såvel under behandlingen som i 3 måneder efter behandlingen kan ydes hjælp til både den alkoholskadede

[Søren Andersen.]

og hans familie, og at den kan gives som særhjælp i stedet for nu som fattighjælp eller kommunehjælp. Jeg kan godtage denne tankegang under hensyn til, at der må gøres et forsøg på ad den vej at få flest muligt i tale, så man kan blive i stand til at afvænne og derved redde dem.

Derudover er der som sagt en lang række bestemmelser i lovforslaget, som vi må have gennemgået i et udvalg, og det er vel heller ikke helt ved siden af at sige, at da en række af bestemmelserne har forbindelse med lovforslag, som endnu ikke er gennemført, må tidspunktet for gennemførelsen af dette lovforslag afhænge af det tempo, hvori man gennemfører bl. a. sygeforsikringsloven og invalideforsikringsloven.

Med disse ord skal jeg tilsige en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag.

Ellen Strange Petersen: På den konservative folketingsgruppes vegne vil jeg gerne udtale tilslutning til de ændringer af forsorgslovens § 30, som det foreliggende lovforslag byder på. Det nye stk. 5 er netop, hvad vi efterlyste under behandlingen af lovforslaget vedrørende behandling af alkoholskadede. Det glæder os, at den højtærede socialminister har overvundet de betænkeligheder, der har været næret imod en udvidelse af mulighederne for tvangsmæssig behandling. Vi finder det værdifuldt, at der nu åbnes mulighed for, at alkoholskadede, der ligger deres familier til byrde, og som ikke ville kunne klare sig uden offentlig hjælp, såfremt familiens støtte faldt bort, vil kunne blive tvunget til at underkaste sig behandling. Forhåbentlig kan det bedre forholdene for mange udearbejdende hustruer, der hidtil har været uhyre vanskeligt stillet med drikfældige mænd, der nægtede at underkaste sig behandling. På socialkontorer, hvor man hidtil i sådanne tilfælde har stået magtesløs, vil man utvivlsomt hilse denne lovændring med glæde.

På samme måde vil man sikkert i børneværnsudvalget glæde sig over det sidste afsnit i stk. 5, hvorefter tvangsanbringelse bliver mulig for at undgå et barns fjernelse fra hjemmet på grund af forsørgerens drikfældighed. Hvor tit har man ikke hørt et børneværnsudvalg udtale, at der var

tilfælde, hvor en af forældrene og ikke barnet burde fjernes. Nu skulle en sådan udvej altså blive mulig i visse tilfælde.

Det frygtedes fra nogle sider, at udvidet adgang til tvangsanbringelse af alkoholskadede skal afholde en del fra frivilligt at søge behandling. Men mon ikke snarere det modsatte vil være tilfældet, at bevidstheden om, at tvang kan iværksættes, hvis det bliver rent galt, kan tilskynde nogle til at søge frivillig behandling på et tidligere tidspunkt, end de ellers havde tænkt sig?

Spørgsmålet om hjælp til alkoholskadede og deres familie mener vi man bør se nærmere på i et udvalg, idet vi dog ikke på forhånd stiller os afvisende over for tanken.

Om en række af de øvrige forslag om ændringer gælder det, at de i principper tiltrådt under behandlingen af andre lovforslag og derfor kan betragtes blot som en ajourføring, som vi kan tiltræde.

Derimod må jeg på min gruppes vegne tage forbehold over for de ændringer, der er foreslået på de områder, der har berøring med sygeforsikringsloven. Lovforslaget om sygeforsikring er jo endnu ikke færdigbehandlet. Vi har i udvalget angående dette forslag fra konservativ side stillet den højtærede socialminister en række spørgsmål, som han, som han selv udtrykker det, har puttet i sin mulepose. Før svarene på disse spørgsmål er kommet, kan arbejdet i udvalget ikke slutte, og før sygeforsikringsloven er vedtaget i sin kommende skikkelse, kan man ikke vedtage bestemmelser, der bygger på denne lov.

Vi ville have fundet det mere praktisk, om den højtærede socialminister havde taget ændringerne til loven om offentlig forsorg i to tempi, så man i første omgang havde taget det, det står i forbindelse med lovforslag, hvis behandling allerede er afsluttet, og havde ventet med de områder, som endnu ikke er færdigbehandlet. Selv om den højtærede minister venter at få sygeforsikringslovforslaget gennemført i den skikkelse, som han har bebudet, må det dog være mest korrekt at tage tingene i den rækkefølge, også selv om de spørgsmål, der her berøres, ikke har forbindelse med de største i den såkaldte mulepose. Man kan dog ikke vedtage et lovforslag, der refererer til et lovforslag, som ikke nær er færdigbehandlet.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: Jeg må bekende, at jeg ikke er så begejstret som det ærede medlem fru Ellen Strange Petersen for socialministerens forslag om udvidelse af bestemmelserne om tvangsbehandling af alkohollidende, og det er jeg af to grunde ikke. Dels tror jeg ikke, at man ved tvang har så gode muligheder for at nå det resultat, man ønsker — men jeg skal naturligvis ikke dermed sige, at jeg ikke kan tænke mig enkelte tilfælde, hvor tvang kan være nyttig — dels er jeg bange for — og dette er noget, jeg lægger umådelig vægt på — at muligheden for tvang vil hæmme tilgangen til den frivillige behandling. Det forslag, som nu bliver stillet af socialministeren, er jo det samme forslag, som blev stillet af nogle mindretal i anstaltskommissionen, og som blev så stærkt imødegået af en hel del læger, der netop arbejder specielt med behandling af alkohollidende. Selvfølgelig er der også læger, der er tilhængere af den udvidede tvang; det er ikke noget enstående for læger, at de sagkyndige er uenige, og det kan naturligvis gøre det lidt vanskeligt for os andre. Men afgørende for mig med hensyn til de bestemmelser, der indeholdes i lovforslaget her, er det, om man i nogen måde vil være i stand til at hindre, at en sådan udvidelse af den tvangsmæssige behandling kommer til at hæmme tilgangen til den frivillige behandling.

Det, som jeg er særlig bekymret ved i det foreslåede nye stk. 5 i § 30, er udvidelsen af den kreds, som kan foranledige, at socialudvalget eventuelt går til at træffe bestemmelse om tvangsmæssig behandling, idet det foreslås, at også en læge kan rejse et sådant krav. Når jeg er betænkelig, er det, fordi jeg frygter, at de, der går frivilligt til behandlingsinstitutionerne, skal blive bange for, at de kan blive underkastet tvang.

De andre bestemmelser i lovforslaget finder jeg ikke anledning til at sige noget særligt om, og jeg kan på det radikale venstres vegne tilsige en saglig og fordomsfri behandling af lovforslaget.

Sandau: Også retsforbundet kan tilsige støtte til det foreliggende lovforslag. Der er jo for en stor del tale om ajourføringer eller rent redaktionelle ændringer.

Hvad der især er grund til at nævne, er § 30, stk. 5, og det er da også om den,

debatten har drejet sig. Jeg kan godt tiltræde den foreslåede udformning af denne paragraf, idet man ikke helt kan afvise, at tvungen behandling af en alkoholskadede kan have sin berettigelse. Det har efterhånden været en sjælden foreteelse, og man må formode, at den vil blive endnu sjældnere i fremtiden, idet der vil være gode muligheder for at hjælpe på et tidligere stadium. Betænelighederne ved tvang bunder da heller ikke så meget i hensynet til den, der måtte blive udsat for tvangsforanstaltningerne, men snarere deri, at muligheden for tvang kunne virke afskrækkende på andre, som måtte have behov for behandling, og som ellers ville søge denne i tide af egen tilskyndelse. Jeg tror, at lovforslaget, som det er nu, har de bedste betingelser for at virke efter sin hensigt. Jeg er også tilfreds med, at den hjælp, der ydes i sådanne tilfælde, kan ydes som særhjælp; det er jo næsten en betingelse, at den bliver det, der som der skal være tale om en virkelig hjælp, som kan tjene som en slags revalidering i påkommende tilfælde.

Vi kan altså tiltræde lovforslaget, og jeg tilsiger det vor støtte.

Ragnhild Andersen: Den kommunistiske gruppe hilser med tilfredshed de bestemmelser i dette lovforslag, der indebærer, at den hjælp, der ydes til alkohollidendes familier under og efter en patients behandling, skal betragtes som særhjælp. Motiveringen herfor er, at alkoholismen må betragtes som en sygdom, og heri er vi i min gruppe ganske enige.

Herudover er den kommunistiske folketingsgruppe i øvrigt af den opfattelse, at vi helt må se at komme væk fra disse fattighjælpsbestemmelser i lov om offentlig forsorg.

Hvad lovforslagets øvrige bestemmelser angår, har socialministeren, som han siger i sin fremsættelse, søgt en mellemløsning, idet det er foreslået at bibeholde den gældende ordning med hensyn til tvangsmæssig behandling, dog med en vis effektivisering, en vis udvidelse. Ministeren begrunder den foreslåede udvidelse af den tvangsmæssige behandling med nødvendigheden af at få knyttet kvalificeret lægelig bistand til de institutioner, der gennemfører behandlingen af de alkoholskadede. Jeg skal ikke bestride,

[Raguhild Andersen.]

at det er meget påkrævet med fornøden kvalificeret lægelig bistand ved disse institutioner, for det er også min opfattelse. Vi har dog i min gruppe visse betæneligheder ved nu at gå et skridt videre og udvide kredsen af dem, der kan henvende sig til de sociale udvalg for at få en alkoholskadede til tvangsmæssig behandling. Vi er ikke så glade for, at man giver alt for langt et tøjrslag for private personer og sociale udvalg til at træffe tvangsmæssige ordninger, før alt er forsøgt ad frivillighedens vej. Efter vor opfattelse er overbevisning altid at foretrække fremfor tvang, og da det jo er syge mennesker, vi har med at gøre, må frivillighed i forholdet til de pågældende i almindelighed være grundigt prøvet, før man skrider til tvang — hvis der da ikke foreligger ganske særlige forhold. Jeg skal villigt erkende, at vi her er inde på et vanskeligt felt, hvor det kan være svært at lovgive fuldt retfærdigt. Det må vi alligevel bestræbe os for, og vi må bestræbe os for at hindre, at enkeltpersoner eller sociale udvalg får mulighed for at gå den letteste vej uden først at have prøvet den vej, der nok af og til kan være besværligere.

Jeg opfordrer det udvalg, der vil blive nedsat, til at tage vore betæneligheder med ind i overvejelserne under lovforslagets videre behandling.

Socialministeren (Bomholt): Jeg takker de ærede ordførere. Der var fra de ærede medlemmers side tilslutning til tanken om, at den hjælp, der ydes de alkoholskadede, bør være særhjælp, og jeg er taknemlig for denne tilslutning.

Selve problemet om tvangsindlæggelse er et besværligt problem; det fremgår med al ønskelig tydelighed af den afgivne betænkning, idet udvalget splittedes i tre divergerende synspunkter. Jeg har valgt, som det rigtigt er sagt, en mellemvej og er i øvrigt villig til forhandling i det udvalg, der nedsettes.

Det er jo ikke et politisk forslag i egentlig forstand, og det var ønskeligt, om vi så vidt muligt kunne forenes om en fremgangsmåde. Personlig ser jeg naturligvis ligesom det ærede medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarp gerne den størst mulige frihed, men vi bør på den anden side ikke overse, at vi her har

at gøre med den tungeste ende af de alkoholskadede, de kæntruede. Det ærede medlem hældede til den anskuelse, at vi med denne bestemmelse kunne hæmme tilgangen til den frivillige behandling. Jeg ville dog tro, at vi kunne undgå en sådan sidevirkning.

Det ærede medlem fru Ellen Strange Petersen ankede over, at også konsekvensvirkningen af sygeforsikringsloven var medtaget i lovforslaget, idet sygeforsikringslovforslaget ikke er færdigbehandlet; visse spørgsmål var samlet i en mulepose, sagde det ærede medlem. Ja, det er fuldkommen rigtigt. Man kunne naturligvis fremsætte to lovforslag, så at sige give konsekvensvirkninger af de forskellige lovforslag form i to tempi. Når jeg har valgt denne måde, skyldes det dels min medfødte dovenskab, dels håbet om, at vi inden alt for længe kan bringe sygeforsikringslovforslaget i havn, og jeg vil dog tro, at det er et begrundet håb. Skulle det vare for længe med sygeforsikringslovforslagets behandling, må vi naturligvis tage de pågældende bestemmelser ud af det foreliggende lovforslag, men efter min bedste overbevisning vil det ikke blive nødvendigt.

Hermed sluttete forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3537, fremsættelsen i tidenden sp. 4111).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Hans R. Knudsen: Dette lovforslag vedrører personlig skat til kommunen og hører nøje sammen med lovforslaget angående